

פקודי

מאמרים ושיחות ממורי הגה"צ
רבי יצחק משה ארלנגר שליט"א

ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך וגו' ותקם אסתר ותעמד לפני המלך ותאמר אם על המלך טוב ואם מצאתי חן לפני וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו יכתב להשיב את הספרים וגו' (אסתר ח ג-ה). צריך להבין את אריכות הלשון בבקשת אסתר, איך שהפילה בקשתה לפני המלך, "אם על המלך טוב, ואם מצאתי חן לפניו, וכשר הדבר לפני מלך, וטובה אני בעיניו", המקרא אומר דרשני. ואולי המכוון הוא עפ"י שאמר חז"ל (ברכות נ"ח ע"א) דמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, כמו שכתבו בספרים טעם לאריכות המגילה בפאר ששרר בסעודת אחשוורוש, ובחוקים שחקק דתי פרס ומדי, שיש בהם סודות עליונים משום שהם מכוונים כנגד חוקים שלמעלה, מה גם שכל מלך שבמגילה קאי על מלכו של עולם כידוע.

משלחת ועוד משלחת, עד שהבינו השלוחים שכל אשר יעשו לא יואילו להשקיט את דאגת יועצי המלוכה, ובחכמה דיברו על לב המועמד להיות מלך להתלוות אליהם למדינתם, או אז כיון שראו את האיש, הודו היועצים והשרים פה אחד כי אכן זה הוא האיש הראוי למלוך עליהם...

סיים הרה"ק מזידיטשוב את משלו ואמר, משה רבינו הביא לנו את התורה מן השמים, ואחריו גילה רבי שמעון בר יוחאי סודות מן הרקיעים של מעלה, ועוד אחריו הוסיף האריז"ל והרחיב הדברים, עד שבא מרן הבעש"ט הקדוש והוריד אותו כביכול כאן למטה בהאי עלמא, שיוכל כל העם לראותו בחוש ולהראות

באצבע "דין הוא"... והוא הוא אשר הורה לנו לשכוח את כל העבר, ולכתוב מעתה על היהודים רק "כטוב בעיניכם", "כי ה' דיבר טוב על ישראל" בפרטות ובכללות, ד"אנן בחביבותא תליא מילתא"... בפרטות, כל ענייני עגמת נפש שיש לבני אדם, בלבולי מחשבות, אף גם חטאים וזדונות, כולם כעורבא פרח, לא להתעסק בהם רק בעשה טוב. ובכללות, כל גזירות ושמות שעברו על ישראל, כולם כאין וכלא היו, ומעתה רק "כתבו על היהודים כטוב בעיניכם".

צדיקים פירשו מאמרם ז"ל "הוי דן את כל האדם לכף זכות" דקאי על האדם עצמו, שידון את עצמו לכף זכות, ויזכיר לעצמו שוב ושוב שהוא רוצה להיות טוב, ולומר לבורא ית' איך וויל נישט זיין אזוי שלעכט, איך וויל באמת זיין גוט... (אני רוצה באמת להיות טוב), הכל חפצים ליראה את שמך, כל אחד ימצא אצל עצמו את הנקודות הטובות שבו, ואותם יכתוב ויחתום בטבעת המלך לעשותם אצלו עיקר. וכשיהיה רגיל לראות רק טוב, יראה שכלל ישראל הם טובים, אז כלל ישראל איז גוט און כלל ישראל איז גוט און כלל ישראל איז גוט... וכשיחשוב כך תמיד ולא יראה רע על שום יהודי, יוכל לזכות להראות באצבע "זה אל"י ואנהו", כמו שהצביעו כולם בקריעת הים ער איז דאס... הוא הוא זה... (והחל לנגן "ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה קיינו לו ויושיענו").

מורי ורבותי, הסכיתו ושמעו דבר נורא. כתוב בספר "שארית ישראל" בענין תיקוני שובב"ם, שהדורות שקדמו למרן הבעש"ט הקדוש היו מתענים ומסתגפים כדי לתקן חטאים, והבעש"ט הקדוש ביטל את הסיגופים וגילה שגם על מה שאיתא בזה"ק שלכאורה אינו מועיל תשובה, הנה מדאורייתא אולי אינו מועיל, אולם מדרבנן – היינו ע"י התקשרות לצדיקים, מועיל תשובה על הכל! ומוסיף עוד, כי מי שהולך בדרך החסידות אינו צריך סיגופים ותעניות, רק התקשרות לצדיקים ותשובה שלימה, אמנם, מי שאינו הולך בדרך החסידות, ער זאל טאקע פאסטן... (הוא צריך באמת להתענות).

מצינו בספר משלי, אמו של שלמה המלך צייתה לבנו "אל תתן לנשים חילך" (משלי ל"א ג'), והביאור בזה כתב הרמב"ם, שדרך הנשים לעשות מכל דבר מהות, וזהו שצייתה לו שלא יעשה מהות מכל דבר, כמו למשל כשאדם לומד תורה, ועובד את השי"ת, לא יעשה מהות מהעבודה שלו.

והמשל בזה אשר ללמד על הכלל כולו יצא, כמו בני אדם שנתן להם הקב"ה תשוקה להתעסק במצוות צדקה, ואחר זמן שעוסקים בצדקה, בא אליהם היצר ואומר להם לעשות מהות ממצות הצדקה, להקים 'ארגון צדקה', מוסד... ובסופו של דבר מאבדים את הנקודה ושוכחים את מצות הצדקה, וכל העסק נעשה רק למען "החזקת המוסדות", שה'מוסד' החביב שהקים בדי עמל לא יוזק... וכדומה לזה בכל ענייני עבודת השם, כשהיצר רואה שאדם מכניס כח מיוחד בעבודה מסויימת, כמו למשל בעסק התפילה, בא אליו בדברי חלקלקות לפתוח 'חברה' שמתחזקים יחדיו בענין העבודה הזאת, ועם הזמן הופכת עבודה זו להיות מפעל חיי שרק בזה משקיע את כל כוחותיו,

והנה החידושי הרי"ם גילה את דרך מלכותא דרקיעא, כשמבקש אדם להתקרב לעבודת ה', אומרים לו "סור מרע ועשה טוב", פאטשקע אהין די בלאטע פאטשקע אהער די בלאטע, בלאטע בלייבט עס, סור מרע, קער אוועק פון שלעכטס, ועשה טוב, זיי פארנומען נאר מיט גוט'ס... (רפש ובוץ), ככל שמתעסקים בו, הוא נשאר בוץ שמלכלך, ע"כ סור מרע, עזוב את הרע ואל תתעסק בו, ותעסוק רק בעשיית טוב). ועל זאת הפילה אסתר תחנוניה לפני המלך, הוא מלכו של עולם. ריבונו של עולם, אתה נתת לנו את הדרך הקדושה שגילה מרן הבעש"ט הקדוש, לסור מן הרע ולעשות רק טוב, לכן, "אם על המלך טוב", אם דרכו של המלך הוא שנעסוק רק בטוב, "וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו", שכשר אצלו ית' זה הדרך של "טובה אני" לחשב רק בדברים טובים ולא להתעסק עם הרע, אזי "יכתב להשיב את הספרים מחשבת המן", שיימחקו הספרים שנרשמו בהם מחשבות רעות מחשבות של המן, כי זהו דרך החסידות שהוריד את מלכותא דרקיעא להאי עלמא, אפ לאזן די אלטע זאכן (לעזוב את המעשים הישנים), ומכאן להבא לעשות רק טוב.

ואת זאת השיב המלך, מלכו של עולם, "ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך", איי, מה יהיה עם המעשים הישנים שלנו? מן המעשים האלו נעשה שמחת פורים... 'הדר קיבלוה בימי אחשוורוש', מחטא שנהנו מסעודתו של אותו רשע נעשה חג פורים לדורות, "כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב", ואת הדרך הזה הוריד לנו הבעש"ט הק' מן שמיא כתוב וחתום בטבעת המלך...

פעם שאל ה'קצות החושן' את הרה"ק רבי הערשלי' זידיטשובער זי"ע, [בחורים, א קאשע פון קצות... מה היה החידוש שגילה הבעש"ט הקדוש. השיבו הרה"ק מזידיטשוב במשל, למדינה שמלך בו איש חכם להפליא, אשר בבוא יומו ללכת בדרך כל הארץ, יצאו חברי המלוכה לחפש מלך חדש חכם כמותו למלאות מקומו, ושלחו לכל המדינות לחפש איש ראוי למלוך עליהם. לימים מצאו השלוחים במדינה רחוקה איש מושלם בכל מידה נכונה, וחזרו למדינתם לספר על המציאה פלוני בן פלוני ממדינה פלונית. שאלו השרים והיועצים לעומתם, מאן יימר שהוא באמת מושלם כפי שהנכם מציגים, ואם חלילה לא יהיה באמת מושלם כ"כ, יוכל להחריב את כל המלוכה. עמדו ושלחו משלחת שניה לחקור עוד הדק היטב, והללו הבינו, שכל מה ששייבו דבר ליועצים לא יאמינו להם כמו שלא האמינו לראשונים, לכן הביאו עמם צייר מוכשר שיצייר להם את דמות המועמד להיות מלך, כדי שיבחנהו מבינים בחכמת הפרצוף לאמת את כל המעלות ששמעו עליו. כששבו עם הציור המשובח, ובחכמת הפרצוף הכירו כי באמת ראוי הוא למלוך עליהם, עמדו יועצי המלוכה ומענה חדש בפיהם: מנלן שזה הציור הוא באמת מאותו איש פלוני ולא מאיש אחר... עמדו ושלחו משלחת שלישית, ואחריהם עוד

ובינתיים מתרשל מתורה ועבודה ושאר מצוות, הכל כדי שה'חברה' שהקים יתרחב עוד ולעשות עוד נפשות לרעיון... מורי ורבותי! "אל תתן לנשים חילך!" דומה לזה יש גם בני אדם שהעניק להם הבורא נשמה משורש של קבלה, ואם קבלה היא נקבל... אמנם היצר יושב לו על הפתח ומצפה עליו שיהפוך ל"מקובל", שיהפוך להיות מהות של קבלה, שיעמדו אנשים בתור להתברך אצלו וייל ער איז דאך א מקובל... (כי הרי הוא מקובל), ואומר לעצמו בשביל מה למדתי כ"כ הרבה שנים ביגיעה, פאר גארניש...? (על כלום?) מגיע לי שיתברכו אצלי בני אדם, ואם לא זאת, לפחות יהיה לי איזה מעמד, או איזה מושב... העיקר שיהיה משהו מכל לימוד הקבלה שלי שלא יהיה לריק... אוי אוי רחמנא יצילנו מהאי דעתא.

דרך העבודה הזה צריך להיות 'קוד' חקוק על לב כל אחד, דרך של "אל תתן לנשים חילך", איך וייל גארנישט, איך דארף גארנישט, איך וייל נאר בטל ווערן פארן הייליגן בורא (אינני רוצה מאומה, רק להתבטל לפני הבורא), כמאמר הרב בעל התניא זי"ע "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי", אינני חפץ לא בגן עדן העליון ולא בגן עדן התחתון, רק לאשתאבא בגופא דמלכא, להיכלל באור אין סוף ב"ה ולהתבטל בעצמות אוא"ס עד כדי ביטול ממציאיות! לתכלית זו אנו לומדים, ולתכלית זו אנו מתפללים!

רבותי, שאגתי מנהמת ליבי! מתקשר אלי יהודי עם בעיה קשה מאד, הוא למד תורה, יש לו דיינות והוראה, הוא עשה שימוש אצל רבנים, יש לו הכל, רק דבר אחד אין לו, ער האט נישט קיין שטעלע... (אין לו תפקיד רבני), לא דיין לא מורה הוראה ולא מגיד שיעור, וטענתו בפיו, עבור מה למדתי... אוי אוי...

המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע לימד דרך חדש, שהגרעין באדמה כדי שיצמיח עץ פרי עושה פרי, צריך להירקב תחילה להתבטל אל עפר הארץ בשלימות, אז מצמיח פירות חדשים, כך צריך האדם להתייגע בתורה ובעבודת השם על דעת שלא ייעשה ממנו מאומה, כי אם אדרבה יהיה בטלן שיושב כל היום ולומד ושום נברא לא יכיר בו, אז, כשיהפך להיות 'אין' בשלימות כמו גרעין רקוב באדמה, רק אז יצוץ ממנו ויפרח להיות צדיק ומורה הוראה שיאיר את עיני ישראל. (והחל לנגן "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי").

(חלק ממשנתה היין פורים תשפ"ג)

רעווא דרעוויז

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה וגו' וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה" (ל"ט, כ"א-מ"ג), ראוי להתבונן באלו הפסוקים אשר נראה מהם שנפעל איזה ענין גדול במה שראה משה רבינו את המלאכה, אשר על ידי זה בא לברך את ישראל, ואיך נשפעה הברכה על ידי ההסתכלות. אך הענין דאיתא מהגרויסער מגיד הרבי ר' בער, שמשה רבינו ע"ה ראה המשכן בשמים כלול בשלמותו, ולאחר מכן ירד לבנות המשכן בעולם העשייה על פי ציווי השי"ת, וכאשר נשלם המשכן כאן למטה, נתן בו משה רבינו עיניו וראה שהוא באמת המשכן שלמעלה בלי שום שינוי, היינו שהיבין בדעתו שהכל הוא באמת אלוקות ואפילו הגשם הפשוט שממנו נעשה המשכן, תוכו רצון אהבה ושמות הקודש, ואין באמת חילוק בין המשכן שלמעלה למשכן שלמטה, והנה על ידי זו ההסתכלות וההתקשרות במחשבה שקישר כל התחתונים למעלה, בזה המשיך שפע ברכות מדעת עליון לנווה אפריון ומשם לכל העולם כולו "ויברך אותם משה".

הוא ענין נפלא מאוד, כמבואר בריקאנטי פ' ויחי סוד מה שמצינו בחז"ל כמה פעמים שעל ידי לימוד מעשה מרכבה ועסק התורה ירדה אש מן השמים וסכסכה השדה והאילנות, שהוא כמשל המים הנמשכים תמיד למקורם, ואם יזל מים מראש ההרים אל הגיא וילכו בתוך צינור אחד המטפס ועולה אל ראש ההר השני, יעלו המים בצינור מבלי שום כוח אחר עד שיבואו אל גובה מקור המים הראשון בראש ההרים, וכן עזה"ד מחשבת התנאים והאמוראים הייתה נמשכת על ידי לימודם אל מקור התיבות והאותיות והיו עולים עד למעלה כמשל המים, ובשובם אל הארץ, היו מושכים עמם קו של אש מן העולם שבאו אליו בחבלי מחשבתם ונדלקו השדות והאילנות,

והוא סוד בן עזאי היה יושב ושונה והייתה האש מלהטת סביבותיו ורבי אליעזר יושב ודורש וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה רבינו ע"ה, וכמו כן בהסתכל משה רבינו שהוא סוד הדעת וההתקשרות, בצורת המשכן עלי אדמות, והיה מקשר ומייחד בדעתו אל המשכן שראה בשמי שמים, נעשה ייחוד והתקשרות נפלא, ובשובו אחר כך, משך עמו נהר ברכות ונדלק העולם מתפארת מאור העליון.

וכתיב "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה'", כי אתפשוטתיה דמשה בכל דרא ודרא, ובכל דור ודור משה רבינו שהוא סוד הדעת וההתקשרות מצווה לישראל לבנות משכן לה', היינו לאסוף חפצי גשם וחולין ולקרב אותם אחד אל אחד ולגלות את שמות הקודש המאירים בהם שכבר היה מוכן בצורתו ועניינו במחשבת הבורא שקדמה לעולם, אשר בכוח אלו המחשבות נעשה משכן בעולם והקב"ה יורד לשכון בתוכו כבוד בהימשך קו האור מהעולמות העליונים אל תוך עולם המעשה, וכמו למשל כשאדם רואה אילן שענפיו פרושים על אם הדרך, יאמר אל ליבו, מנין בא לכאן האילן הזה, הלא כשם שהבנין הנאה נולד לפני כן במחשבתו של הבנאי שחשב אותו לפרטיו וקדוקיו, גם האילן הזה בלי ספק נחזק מקודם בריאתו במחשבת הבורא, ומה היה רצון הבורא באילן הזה, שמא להשיב נפשם של הולכי דרכים עייפים ונלאים, שישבו בצילו וימצאו נופש ומרגוע ויאספו כוח לילך עוד אל מחוז חפצם, ונמצא גנוז בתוך מחשבת האילן אור קדוש מעולם האהבה שהרבש"ע אוהב לבריותיו, והוא ענף מענפי חסד העליון, ונמצא שעל ידי התבוננות הזו שמקשר התחתון בעליון והולך מענין אל ענין שקדם לו, נמשך בחבלי הכסף עד למקור מוצא האהבה העליונה, ומאחר שנדבק באהבה העליונה, הרי בשוכו לעולם העשייה הוא חוזר מקוטר מור ולבונה וממשיך עימו שפע ברכות ונחמות וכל מיני צל ומרגוע לקשי יום ועבדים ישאפו צל, ורואים בני אדם ישועות בכלליות ופרטיות, אשר זו הייתה עבודת הצדיקים בעסק הייחודים להמשיך שפע ברכות לישראל.

והנה איתא במאור עיניים שבכל איש ישראל יש בחי' משה רבינו ע"ה סוד הדעת לקשר התחתונים בעליונים, שזה סוד בוי' באדר מת משה ובו' באדר נולד משה, כי הנה המן הרשע הפיל פור הוא הגורל לאבד את כלל ישראל ביום ז' אדר שבו נסתלק משה רבינו סוד הדעת וכאילו נקרעו ישראל ממקור החיים העליון הנמשך על ידי הדבקות בשורש, אמנם לא ידע כי בו ביום נולד משה, היינו שנולד בתוך לבבות בני ישראל, ונעשה כל אחד בחי' הדעת לקשר התחתונים בעליונים, וכמו הדם היוצא מן הלב ומתפשט באיברים, כן הלך בחינת משה רבינו והתפשט בקרב כל איש ישראל, ונעשו כולם צינור קדוש להחזיר הדברים לשורשם ולהמשיך לעולם שפע רחמים וחסדים ואתרבי חילא ותיסק עד רישא.

ובאמת בכל דור ודור קם המן הרשע שהוא השטן שבאותו הדור ומקטר על הבחי' הזו, שלא יוכלו ישראל חלילה לקשר הדברים אל השורש ויהיה העולם נדמה למציאות לבד, אשר מזה הפירוד נולדים כל ענייני הארציות והתאוות ר"ל כמ"ש "ולתאוהו יבקש נפרד", שזה בחי' שאמר המן 'אלוקיהם של אלה ישן הוא', היינו שאינו משגיח על מציאות העולמות השפלים וכאילו נפרדו ממנו יתברך והם ענין אחר חס ושלום, שהוא היפך סוד הדעת והוא הדעת דקלי', כי ברגע אחד שפוקח העיניים ורואה האמת נבהל ונחרד אל נפשו, אוי לי, כי כל מאכלי הוא שמות הקודש וכל ענייני הכסף שאני שקוע בהם הם שמות הקודש וצירופים נוראים ונפלאים, ואיך אני הולך בתוך כל העדן הגנוז בעיניים סומות, ובזה בא לבכייה נוראה ונמשך כמים אל מקור הקדושה ואל מקור הדברים באצילות העולמות ונעשה קודש קדשים לה'.

(מתוך רעוא דרעוין פרשת פקודי תשע"ו)

אנפין חדתינ

ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן (שמות מ' ל"ה). ענין הענן הוא גילוי התלבשות השכינה בתחתונים, כמו שהמקרא מפורק "וכבוד ה' מלא את המשכן", והוא סוד יחודא תתאה. וזהו ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן גימ ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד עה"כ, ייחודא תתאה.